

KRISPÁN ISTVÁN – PUSZTAI LÁSZLÓ

Egy gyanús eltűnés poligráfós vizsgálatának módszertana és tanulságai

Az élet és testi épség elleni bűncselekmények gyanúja miatt ismeretlen tettes ellen folytatott büntetőeljárások során a felderítés szempontjából kiemelt jelentőségű a sértett kapcsolatrendszerének feltárása. Az eljárás kezdeti szakaszában a nyomozó szerv megállapítja, hogy a sértett kikkel volt közelebbi-távolabbi kapcsolatban; családtagjai, munkatársai, üzlettársai, egyéb ismerősei közül kikkel állt bizalmas vagy haragos viszonyban. Ezen adatok birtokában következtetések vonhatók le a bűncselekmény kiváltó okaira, az elkövető lehetséges indítékaira vonatkozóan. Körvonalazható, hogy a sértett ismerősi köréből kinek milyen érzelmi, erkölcsi, anyagi károkat okoz(hat)ott a sértett tevékenysége, illetve kinek milyen haszna származ(hat)ott a bűncselekményből.

Számtalan információt, adatot kell ilyenkor beszerezniük és elemezniük a nyomozást végző rendőröknek azért, hogy lehetséges legyen a nyomozati koncepció kialakítása, verziók, nyomozati „vonalak” meghatározása. Ez után dönthetünk a vonalakkal kapcsolatos preferenciákról, azaz arról, melyik lesz az az irány, amelyre a legtöbb erőt és eszközt érdemes bevetni, és melyek azok a módszerek, amelyek egy-egy vonalon specifikusan alkalmazhatók.

Emberölési ügyekben nélkülözhetetlen az áldozat holttestének igazságügyi orvos szakértők által történő vizsgálata annak tisztázására, hogy a bűncselekmény elkövetése és a bekövetkezett halál között fennáll-e az ok-okozati összefüggés.

Nyomozásmethodikai szempontból külön kategóriát alkotnak az úgynevezett gyanús eltűnések. Azok az ügyek tartoznak ide, amelyekben az eltűnés körülményeiből arra következtethetünk, hogy az ismeretlen helyen tartózkodó személy bűncselekmény, feltehetően emberölés áldozata lett, holttestét pedig az elkövető ismeretlen helyen elrejtette. Az ilyen esetekben nélkülözhetetlen a holttest felkutatása, hiszen ennek hiányában – még ha az elkövető személyét valószínűsítettük vagy akár azonosítottuk is – szinte lehetetlen a bűncselekmény bizonyítása, az elkövető felelősségre vonása. (Egy kezünkön megszámlálhatjuk azokat az emberölési ügyeket, amelyekben úgy született a magyarországi bíróságokon elmarasztaló ítélet, hogy az áldozat holtteste nem került elő.)

Az elrejtett holttest megtalálására rendelkezésünkre álló eszközök meglehetősen szűkösek. Szerencsés esetben az elrejtésnek lehet szemtanúja, vagy találhatunk olyan személyt, aki az elrejtés lehetséges helyét – valamilyen speciális ok miatt – valószínűsíteni tudja. (Nem „halottlátóra” vagy jósrá gondolunk.) Alkalmazhatunk ilyen célra kiképzett kutyt, és ma már a bűnügyi szervek rendelkezésére áll az úgynevezett talajradar is, amely több tíz méter mélységig képes a talajban lévő elváltozások kimutatására. Az utóbbi két eszköz természetesen csak akkor lehet hatásos, ha a megfelelő helyen használjuk.

A megfelelő helyet legalább egy ember – a tettes – biztosan ismeri. Az elkövetők túlnyomó többsége természetesen tudja, hogy mindaddig biztonságban van, ameddig az áldozat nem kerül elő. Ebben az esetben juthat jelentős szerephez a poligráfus vizsgálat. Ha sikerült felderíteni azokat a személyeket, akiknek érdekük fűződhetett az eltűnt megöléséhez, a módszer alkalmazásával valószínűsíthetjük a valódi elkövető(k) kilétét, és azokat is, akiknek – bár a cselekmény végrehajtásában tevékenyen nem vettek részt – visszatartott, titkolt információik vannak az elkövetésről, illetve annak egyes mozzanatairól. Az eljárás lehetőséget ad arra is, hogy az ügyben érintettek talált személyek poligráfus vizsgálata során – az azonosításon túl – az elkövetés körülményeiről olyan fontos információkat szerezzünk, amelyek a nyomozás és a bizonyítás további szakaszaiban meghatározó jelentőségűek lehetnek.

Az egyik megyei rendőr-főkapitányság bűnügyi osztályán elrendelt, majd a vizsgálati osztályon emberölés gyanúja miatt folytatott nyomozás során a poligráfus vizsgálat alkalmazása nagymértékben elősegítette az eredményes felderítést. (Tekintettel arra, hogy az ügyben ez idáig még nem született jogerős bírósági döntés, az érintettek és a helyszínek neveit nem közöljük.)

A megyei rendőr-főkapitányság illetékességi területén található városi rendőrkapitányságon tett bejelentést a sértett volt férje, e szerint volt felesége 2013 áprilisában, az általa használt személygépkocsival ismeretlen helyre távozott, azóta nem adott életjelet magáról. Munkahelyén, a közeli bevásárlóközpontban sem jelent meg, illetve mobiltelefonja kikapcsolt állapotban van. A bejelentő elmondta, hogy az eltűnt többször is azzal fenyegetőzött, hogy elmegy, illetve öngyilkos lesz, de – véleménye szerint – e kijelentései nem voltak kifejezetten komolynak tekinthetők.

A bejelentő elmondta, hogy már évek óta elváltak, de azóta is egy házban éltek, illetve továbbra is közösen nevelték a gyermekeiket. Válásuk oka részben az volt, hogy a nő a házasságkötésük után is éveken át viszonyt folyta-

tott egy korábbi szerelmével, aki egyébként feleségével és gyermekeivel egy közeli családi házban élt.

Az eltűntnek a lakóhelyéhez közeli településen volt egy saját lakása is, ahová időről időre elvonult. 2012 őszétől egyre nagyobb gyakorisággal tartózkodott ott, nem ritkán a szeretőjével. A bejelentő elmondása szerint volt feleségének nem volt kiterjedt baráti, rokonsági köre.

A bejelentés alapján a rendőrkapitányság közigazgatási hatósági eljárást indított. Az eljárásban meghallgatták az eltűnt személy édesanyját, aki elmondta, hogy nagyon szoros kapcsolatot ápolt a lányával, életkörülményeit ismeri, tudomása volt a lánya szeretőjéről is. Lánya elmondásából értesült arról, hogy a szeretőjével a viszonya korántsem felhőtlen, érzelmi és anyagi viták árnyékolják be a kapcsolatukat. Az eltűnt személy szeretője úgy nyilatkozott, hogy az eltűnésről semmiféle érdemleges információja nincs.

Az eljárás folyamán megállapítottuk, hogy az eltűnt nőnek jelentősebb anyagi tartalékai, illetve külföldi kapcsolatai nem voltak, nyelveket nem beszélt, egészségügyi ellátást az eltűnése után nem vett igénybe. Olyan adat nem merült fel, amely megmagyarázná váratlan távozását.

Egy szomszédos megye városában található garázs tulajdonosának a fia 2014 januárjában bejelentette a helyi rendőrkapitányságon, hogy az édesapja által bérebe adott garázsban a bérlő hónapok óta tárol egy – az interneten fellelhető adatok szerint – körözés alatt álló gépkocsit. Megállapítottuk, hogy a garázst az eltűnt nő szeretője a saját nevében bérelte.

Az előbbiek alapján a rendőr-főkapitányság büntügyi osztálya büntetőeljárás megindítását rendelte el ismeretlen tettes ellen, a büntető törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 175. § (1) bekezdésébe ütköző személyi szabadság megsértése büntett gyanúja miatt.

Bár az eltűnt a korábbiakban többször is fenyegetőzött öngyilkossággal, a beszerzett adatok fényében csekély valószínűsége volt annak, hogy önkéntesleg vetett véget az életének. Életszerűtlennek tűnt az a verzió is, hogy életben van valahol, és akár saját döntése, akár kényszer hatására nem tér vissza a családjához. A nyomozás adatai alapján az volt vélelmezhető, hogy a szerető tehető felelőse a keresett nő eltűnéséért. A legvalószínűbb verzió, hogy a szerető április közepén ismeretlen helyen és módon megölte a barátnőjét, majd a holttestet elrejtette.

A férfit 2014. január közepén állították elő a nyomozást folytató rendőr-főkapitányságra. Kihallgatásakor elismerte, hogy évtizedes szerelmi kapcsolatot fűzi az eltűnt nőhöz. Úgy nyilatkozott, hogy a szeretője hollétét illetően nincs érdemi információ a birtokában. Elmondta, hogy 2013 áprilisában meg-

próbálta felhívni a szeretőjét, de a hívott telefon kikapcsolt állapotban volt. Ez után elment a hölgy lakásához, amelyhez volt kulcsa, de a nő nem volt ott. Arra gondolt, hogy megvicceli, ezért magához vette a nő kocsikulcsait, az autóval egy közeli utcába hajtott, és ott hagyta. Arra várt, hogy a barátja majd telefonon keresi őt. Ez nem történt meg, viszont felvették vele a kapcsolatot az eltűnt nő családtagjai. Mivel úgy érzékelték, őt gyanúsítják, ezért annak megelőzésére, hogy a gyanú alaptalanul rá terelődjön, egy bérelt garázsban helyezték el a járművet.

A férfi úgy nyilatkozott, vállalja a hazugságvizsgálaton történő részvételt. Vizsgálatát a Bűnügyi Szakértői és Kutatóintézet poligráfós és kriminálpszichológiai osztályán végezték el.

Az eljárásban két alapvető, egymástól különböző produkciófelületű kérdéses (teszt)módszert alkalmaznak. Az úgynevezett általános kérdések tesztjében feltett kérdésekkel azt kíséreljük meg tisztázni, hogy a vizsgálat alanyának tudomása szerint az eltűnt személy sérelmére történt-e bűncselekmény, a vizsgálat alá vont kapcsolatba hozható-e a keresett ember eltűnésével, és ha igen, akkor milyen minőségben. Tipikusan arra kérdezzük rá, hogy ismeri-e az eltűnt aktuális tartózkodási helyét; követett-e el a sérelmére élet elleni bűncselekményt, illetve tudja-e, ki követette el azt; közreműködött-e abban bármilyen módon.

Ha a vizsgálati lelet arra mutat, hogy az előbbi kérdések valamelyikére a vizsgált személy megtévesztő választ adott, azaz visszatartott, titkolt információja van, az úgynevezett csúcspeszültségteszt kérdéses technika segítségével megkísérelhetjük ezen információk megszerzését. Lehetőségünk nyílik arra, hogy megismerhessük az adott bűncselekmény legfontosabb elemeit (az emberölés módja, eszköze, az elkövetés helye, az elrejtés módja és helye, az elkövetés eszközének vagy egyéb bizonyítékoknak a feltalálási helye, az elkövetésben részt vevők létszáma, a társtettesek neve) – feltéve persze, hogy azokról a vizsgált tudomással bír. Ennek feltétele, hogy egy adott információkategória (például ölés módja) vizsgálatára képesek legyünk egy olyan – észszerű számú elemből álló – kérdéssort konstruálni, amelyek elemei egy véletlen személy számára nagyjából hasonló valószínűségűek, és amely nagy valószínűséggel tartalmazza a bűncselekménnyel összefüggő információt is. Az érthetőség kedvéért: egy embert megölni alapvetően ötféle módon lehet: mérgezés, fojtás, lövés, késelés, verés. Ezeket kiegészíthetjük még néhány ritkábban előforduló – elsősorban a vizsgált ügy specifikumaihoz is igazodó – lehetőséggel, mint például áramütés, drogtúladagolás, járművel elütés stb. Egy ilyen információsort kérdezzük végig a vizsgált személytől. Természete-

sen az összes lehetőséget – a valószínűbbeket és a kevésbé esélyeseket is – végigkérdezzük. Minden kérdéssoron többször is végigmegyünk. Azt vizsgáljuk meg, hogy az analízis alanyának élettani válaszreakciói a felkínált lehetőségek közül az ismétlések során melyikről mutatják konzekvensen, hogy arról a vizsgált egyén a tagadó válasza ellenére tudja, hogy az történt.

Az emberölés módjához hasonlóan összeállítható kezelhető számú elem-ből álló kérdéssor a holttest elrejtésének módjára, az elkövetés eszközére (miután az elkövetés módját a vizsgálat során már felderítettük), az elkövetők számára és kiletére. Megkísérélhető az elkövetés és az elrejtés közelebbi helyének megállapítása is. Ennek pontossága attól függ, hogy az ehhez szükséges információkat milyen mélységig sikerült a nyomozás során felderíteni.

Tárgyalt ügyünkben az *Általános kérdések tesztjében* regisztrált reakciók azt bizonyították, hogy a szerető megölte az eltűnt nőt, és tudja, hogy a vizsgálat időpontjában hol található. Ez az eredmény indukálta, hogy a vizsgálatot tovább folytassuk, és kiterjesszük a bűncselekmény részleteinek megismerésére. Ezen a ponton döntenünk kell arról, hogy a bűncselekmény egyes elemeit milyen sorrendben kíséreljük meg felderíteni. A sorrend meghatározásánál alapvető szempont a vizsgált személy valószínűsített teherbírása. Ilyen ügyekben a poligráfus vizsgálat hosszadalmas, és erősen igénybe veszi a vizsgálat alanyának összpontosító képességét. Ez egy bizonyos szint után lehetetlenné teheti az értelmezhető élettani reakciókat. Célszerű tehát a bűncselekmény azon elemeinek tisztázásával kezdeni, amelyek a továbbiakban segíthetik a felderítést és a bizonyítást. Értelemszerű sorrend, hogy az emberölés módjával kezdjük, majd tisztázzuk a résztvevők számát, folytatjuk az elrejtés módjával, majd pedig az elrejtés közelebbi helyével.

Az elkövetői létszám előresorolásának – bűnügyes szakemberek számára evidens – indoka az, hogy a több elkövetős ügyek felderítése, bizonyítása lényegesen könnyebb (a társak egymás ellen kijátszhatók stb.). Ha a vizsgálat több elkövetőre mutat, az ismert (felderített) kapcsolati körből, a csúcspeszítésségtől kezdési technika segítségével valószínűsíthetjük a tettetársakat is.

Az is könnyen belátható, hogy az elrejtés módjának tisztázása – az esetek túlnyomó többségében – meg kell előznie az elrejtés közelebbi helyének felderítését, mert az elrejtés módjából (például elásás, tóba, kútba dobás, lebetonozás stb.) pontosabb következtetések vonhatók le az elrejtés lehetséges helyére, és ennek megfelelően hatékonyabb, célirányosabb kérdéssort állíthatunk össze a téma vizsgálatára. Hasonló a helyzet az elkövetés eszközével is, hiszen erre célzott, a siker reményét magában hordozó kérdéssort csak az után tudunk összeállítani, hogy az ölés módját már megismertük.

Ebben a konkrét esetben a következő sorrendet választottuk:

1. Az emberölés módjára a teszt határozottan azt jelezte, hogy – a vizsgálat alanyának tudomása szerint – a nőt *megfojtották*.
2. Az elrejtés módjánál a teszt azt mutatta, hogy a vizsgált személyre a megkérdezett módok közül a legerősebb hatást a *lebetonozták* tette, de felkeltette a figyelmét az *elásták* és az *egy építményben rejtették el* lehetőség is.
3. Az elrejtés (közelebbi) helyénél tapasztalt élettani változások szerint a szerető számára a legkritikusabbnak a teszt *egy családi házas telken* tétele bizonyult. Mindeközben figyelmet érdemeltek az *egy garázsban* és a *pincében* tételekre adott fiziológiai válaszai is.
4. Az elkövetésben (ölés, elrejtés) részt vevők számát firtató kérdésnél egyértelmű reakciók mutatták, hogy – a szerető tudomása szerint – a gyilkosságot *egy ember* követte el.

Nos, az előzmények ismeretében és ezen információk birtokában a nyomozóknak már nem okozhatott különösebb nehézséget kitalálni, melyik családi házban, hol kell keresni az eltűnt nőt.

Ami ezután következett, arra mondhatjuk, hogy „hab a tortán”. Mint arra már utaltunk, a vizsgálatot legfeljebb addig érdemes folytatnunk, amíg az alany összpontosítási képességét ki nem merítjük, illetve ezen belül addig, amíg értelmes kérdéseket tudunk feltenni. A szerető viszonylag fiatal kora, jó testi és lelki állapota lehetővé tette a vizsgálat folytatását.

5. Az elkövetés lehetséges eszközére kérdeztünk rá. Miután az ölés módját már ismerni véltük, a kérdéssort az ennek megfelelő elemekből állítottuk össze. Az itt regisztrált élettani változások azt mutatták, hogy – a szerető tudomása szerint – az eszköz *drót* volt, de gyengébb figyelmet tanúsított még a *zsineg* iránt is.
6. Az elkövetés lehetséges dátumánál a vizsgálat azt mutatta, hogy az alany tudomása szerint a bűncselekményt (április) *14-én, vasárnap* követték el.
7. Az emberölés lehetséges helyszínére kérdeztünk rá. Ebben a kérdéssorban egyértelmű reakciók bizonyították, hogy a szerető tudomása szerint a bűncselekményt *annak a nagyközségnek a területén követték el, ahol mindketten életvitelszerűen éltek*.

A vizsgálat e szakasza egyrészt megerősített korábban már megszerzett információt (ölés módja: megfojtás; eszköze: drót), másrészt még egyértelműbbé tette, hol kell keresni az eltűnt nő holttestét (családi házas telek, építmény, pince vagy garázs, lebetonozás, elásás, a jelzett nagyközségben).

Fontos megjegyezni, hogy egy csúcshelyettesítés – működés módja természetének megfelelően – úgy kell összeállítani, hogy abban csak egy a vizsgált bűnüggyel összefüggésbe hozható információ legyen (a többi lehetőség az adott információkategorianak megfelelő, nagyjából hasonló valószínűségű töltelék). Ez könnyen megvalósítható, ha az adott információt a nyomozó hatóság ismeri, de arról egy vétkes személy nem szerezhetett tudomást, és a vizsgálat előtt úgy is nyilatkozik, hogy arról semmilyen forrásból nem értesült (tehát azt állítja, nem tudja, milyen módon ölték meg az áldozatot). Ebben az esetben azt vizsgáljuk, hogy a vizsgált személy – tagadása ellenére – felismeri-e az inkriminált információt mint olyat, amely szerepet játszott a vizsgált bűncselekményben.

Ha a csúcshelyettesítés információszerzésre használjuk, tehát egy feltételezett bűncselekmény feltételezett elkövetőjétől próbálunk információkat szerezni arról, hogyan játszódtok le a bűncselekmény, kénytelenek vagyunk az adott információkategorianak megfelelő, nagyjából hasonló valószínűségére rákérdezni, így előfordulhat, hogy egy konkrét ügyben egymással konkuráló elemek is lesznek a tesztben. (Ez nem végzetes, de bonyolíthatja a vizsgálati lelet értelmezését.)

A vizsgálat előrehaladtával párhuzamosan az elkövetők egyre nagyobb pszichés nyomás alá kerülnek legalább két okból:

- a logikusan egymást követő, egymásra épülő, azaz a tőle már egy korábbi teszt segítségével megszerzett (nota bene helytálló) információra alapozott kérdéssorokból megértik, hogy a vizsgálat képes kideríteni az igazságot. Amiben eddig bízott (például erős akarat, fejszámolás, ábrándozás stb.), azaz nem ér el semmit, halad a lebukás felé;
- a vizsgált személyek túlnyomó többsége maga is észleli azt a feszültséget, kellemetlen, nyomasztó és eliminálhatatlan érzést, amelyet a bűncselekménnyel összefüggő információra való rákérdezés kivált belőle. Ráadásul az elsőként említett racionális ok még rá is erősít erre.

Nem véletlen tehát, hogy az ilyen ügyekben végzett hazugságvizsgálatok gyakran vezetnek a bűncselekmény elkövetésének beismeréséhez a vizsgálat úgynevezett teszt utáni interjú szakaszában, vagy pedig a vizsgálat utáni kihallgatáskor.

Példaként hozott ügyünkben a vizsgálat befejezését követően a férfi – miután szembesítették a vizsgálat eredményeivel – együttműködött, és beismerő vallomást tett. Elmondta, hogy 2013. április közepe táján a barátjának fel-

hívta azzal, hogy meglátogatta őt. Később a kocsijával meg is jelent a férfi házánál (a férfi családtagjai ekkor nem tartózkodtak otthon).

Beszélgetés közben szóváltás alakult ki közöttük. A vita hevében a férfi egy drótdarabot a nő nyaka köré tekert, megfojtotta, a drótot pedig az áldozat nyakán hagyta. Ezután az áldozat testét műanyag zsákokba csomagolta, és a háza pincéjébe vitte. A pincében a betont feltörte, gödröt ásott a holttestnek. A feltört betonraljzatot helyreállította. Az áldozat kocsiját először közterületen leállította, majd a későbbiekben garázst bérelt, amelyben elrejtette.

Az eljáró szerv a gyanúsított lakóházában szemlét végzett. A pincében, a gyanúsított által megjelölt helyen megtalálták az eltűnt nő holttestét. Igazságügyi boncolásakor megállapították, hogy *„a halál erőszakos módon, a nyak eszközös leszorítása (zsinegelés) okozta fulladás, agybénulás következtében állt be. A nyaki légnyrészek leszorítása és a halál bekövetkezése között közvetlen és egyenes ok-okozati összefüggés állapítható meg.”*

Mindezekből láthatjuk, hogy a poligráfus szaktanácsadó véleménye teljes mértékben összhangban állt a gyanúsított beismerő vallomásával, és ami még fontosabb, a lefolytatott helyszíni és halottszemle során a hatóság által dokumentált tényekkel.

Nem igényel különösebb bizonyítást, hogy a hazugságvizsgálattal megismert információk jelentősen megkönnyítették az eredményes felderítést és bizonyítást, továbbá az sem, hogy a megszerzett információk birtokában a nyomozó hatóság abban az esetben is eredményesen lefolytathatta volna a büntetőeljárást, ha a gyanúsított nem tanúsított volna együttműködést.

Az ügynek van néhány általánosítható, önmagán is túlmutató sajátossága és tanulsága. Az áldozat eltüntetésével leplezett emberölések jelentős hányadát nem a bűnözést „életvitelszerűen” folytató emberek követik el. A bűncselekmény érintettjei többnyire családtagok, nem ritkán barátok, üzlettársak. Tipikus indítéknak tekinthetők a házastársak, élettársak közötti konfliktusok; a szerelemföltés; vagyonmegosztási problémák a válófélben lévő házastársak között; az üzlettársak közötti elszámolási vita; jelentősebb összegű tartozás „rendezése” (specifikum: itt általában a kölcsönadó az áldozat!). A gyilkosságot általában nem előzi meg hosszadalmas tervezgetés, előkészítés. Az elkövetők a bűnözés terepén tulajdonképpen „amatőröknek” tekinthetők. Ezt figyelhetjük meg a végrehajtás módjában, az elkövetés utáni időszakban tanúsított rendezetlen viselkedésben, az eltűnt életben létét alátámasztó hamis bizonyítékok konstruálásában. Ezek a tényezők lehetővé tennék azt, hogy az ilyen ügyek egy részét már az eltűnés bejelentése utáni néhány napon, héten belül meg lehessen oldani. Sokszor elég lenne egy azonnali szemle (vagy

csak szemrevételezés) a lakóhelyen vagy a barát, a szerető, az üzlettárs lakóhelyén. Az ilyen elsődleges szemrevételezést nem is kellene feltétlenül a túlterhelt bűnügyi állománynak végeznie.

Azonnal ismertté válhatna a szóba jöhető gyanúsított kör, ha a híváslistákat nem csak az eltűnés előtti egy-két napról kérnék le. (Arról nem is beszélve, hogy egy-két év eltelte után ezek megszerzése már nagy nehézségekbe ütközik.) Nem ritkán napokkal, hetekkel az elkövetés után még mindig volt szabad szemmel is látható vér a helyszínen, sőt a holttest becsomagolt állapotban a lakásban, a pincében vagy éppen az udvari roncsautóban volt. Megoldhatná az ügyet az érintettek és a szomszédok gyors kihallgatása is. Targyalt ügyünkben is látható lett volna a szerető pincéjében a friss betonozás, a feltört betondarabok pedig még két év múlva is az udvaron voltak.

Kérdés persze, hogy az ismert szakemberhiány és leterheltség mellett mire van kapacitása az eljáró hatóságnak. Mégis, az olyan ügyekben, amelyekből már a bejelentés időpontjában „süt a balhé”, érdemes lenne néhány alapvető elsődleges intézkedést megtenni. Fel kell hogy keltse a gyanakvásunkat, ha kiskorú gyermekeit szerető, odaadóan nevelő anya; a családjához ragaszkodó, gondoskodó, munkaszerető, vagy pedig agresszív, munkakerülő, iszákos apa; jó lelki és testi állapotú és számottevő vagyonnal (örökség) bíró szülő, nagyszülő tűnik el megmagyarázhatatlan módon, ráadásul a bejelentést csak hosszabb idő eltelte után teszik meg, és nem is mindig az, akitől ez leginkább elvárható volna.

Végezetül szóljunk arról is, mi teszi lehetővé, hogy az ilyen típusú ügyekben a poligráfos vizsgálattal a példánkban jelzett mélységű és pontosságú információkkal támogathassuk a nyomozást és a bizonyítást. Ebben is kezünkre játszik az a sajátosság, hogy az elkövetők többsége járatlan a bűnözés terén. Elrejtik a holttestet, mert többé-kevésbé helyesen tudják, hogy annak hiányában csekély az esélye, hogy rájuk bizonyítják a gyilkosságot. Igyekeznek olyan helyen elrejtetni, ahol azt ellenőrzésük alatt tarthatják. Sok esetben ez lehet a kert, a pince, a fészker, a disznóól, a hétvégi telek, a hobbitévékenység (például horgászás) helyszíne, vagy a munkavégzés során rendszeresen útba ejthető terület. Ez is erősíti annak a fontosságát, hogy a poligráfos vizsgálat igénybevételét alapos nyomozásnak kell megelőznie. Ennek ki kell terjednie arra is, hogy az illető környezetében, a mozgáskörzetében milyen területek, objektumok vannak, amelyek alkalmasak lehetnek a holttest elrejtésére. Ezeknek az ügyeknek a sikeres megoldásához gyakran szükség van a beismerő vallomásra is. Ezt általában csak akkor érhetjük el, ha a hazugságvizsgálatkor olyan kérdéssorokat alkalmazunk, amelyek mindegyiké-

ben van egy az adott bűncselekmény szempontjából releváns információ, és a logikusan egymásra épülő kérdéssorokkal legalább a holttest elrejtésének tágabb környezetéig eljutunk. Az ehhez szükséges információkat többnyire csak a vizsgálat előtti érdemi nyomozás biztosíthatja.